

100 JAAR VOLK

TEKST:
TARA LEWIS

De Volksuniversiteit bestaat 100 jaar en dat werd onlangs op de open dag groots gevierd met volkcolleges van Wim Pijbes en Ahmed Aboutaleb.

Rotterdamers kwamen op de open dag in groten getale naar de Volksuniversiteit. Speciaal voor het jubileum presenteerde de instelling twee bijzondere gastdocenten: Wim Pijbes en Ahmed Aboutaleb. Beide colleges, waarvoor de bezoekers zich verplicht moesten aanmelden, zaten tot de nok toe vol.

De toekomst van het verleden

“Normaal krijgen 24 mensen hier les, nu zijn we met 60”, zo begint directeur Theo Ruijter zijn welkomstwoord. Hij vertelt kort over de locatie van de universiteit, waarvan de statige panden aan de Heenraadsingel in 1982 door toenmalig directeur Frank Serlier werden gekocht. Binnen is op sommige

plekken nog goed te zien dat het linkerpand, waar het college wordt gehouden, oorspronkelijk als woonhuis is gebouwd. Dat gebeurde in 1902, in opdracht van J.W. Wilton, die destijds een gelijknamige machinefabriek en scheepswerf bezat.

Na een warm applaus neemt Wim Pijbes het woord, die het een ‘voortrecht vindt om op de open dag te mogen spreken en ook nog in het ‘voortprogramma’ van de burgemeester te mogen staan. De ex-directeur van de Kunsthal en het Rijksmuseum staat tegenwoordig aan het hoofd van Droom en Daad, een stichting die investeert in kunst en cultuur in Rotterdam. In zijn college ‘De toekomst van het verleden’ zet hij uiteen hoe je kunt omgaan met

geschiedenis in het licht van het heden. Pijbes neemt zijn publiek mee op een wereldreis langs felle discussies over oorlogshelden van vroeger die soms letterlijk van hun sokkel moeten vallen. Van het beeld van Columbus in New York tot de zuil van Nelson op Trafalgar Square in Londen, tot de Rhodesebeuzen waarmee studenten aan Oxford kunnen studeren. Hun beeknamen en namen moeten uit het straatbeeld en het publieke domein verdwijnen, zo menen actievoerders, omdat ze onderdeel zijn van een ‘four’ verleden. Ook dichter bij huis wordt de discussie gevoerd, zoals over het kunstcentrum Witte de With, dat inmiddels heeft toegezegd zijn naam te veranderen.

De wind achterna hollen

Het publiek hangt aan zijn lippen. Terwijl een dame achterin geregeld instemmende woorden prevelt worden een rij voor haar Fisherman’s

WILLEN + WETTEN = VO

VOLKSU

KSUNIVERSITEIT:

Friends uitgewisseld tussen onbekenden, om interrumpend kuchen in de kien te smoren. Uiteindelijk komt Pijbes met de volgende stellingname: "Het is zaak dat ons nageslacht op de hoogte blijft van ons verleden zonder dat we deze halverwege hebben geprobeerd te verwijderen." Hij wijst bijvoorbeeld op het indrukwekkende praalgraf van Witte de With in de Grote of Sint-Laurenskerk. Op de gijfde schaal van de huidige discussie zou zelfs dit monumentale beeldhouwwerk niet meer zeker zijn van een toekomst. "Dat is iedereen die van schoonheid houdt onwaardig", aldus Pijbes. Een mooie middenweg is volgens hem de toevoeging van een plquette op beelden, waarin aandacht wordt geschonken aan het omstrreden karakter van de historische figuur. Hij besluit met de volgende woorden: "Het verleden alleen maar betreuren is de wind achterna hollen."

Fossiele brandstof
Tijdens de vragenronde moet Wim Pijbes even nadenken over de vraag of een beeld van Adolf Hitler ook zou moeten blijven staan in bijvoorbeeld Rotterdam. Volgens hem zou het in ieder geval niet vernietigd moeten worden. Maar het feit dat het door de bezetter hier geplaatst is, zou de keuze om het beeld te verwijderen zeker legitimeren. Over welke huidige kwestie men zich in de toekomst zal verbazen, kan hij kort zijn: de fossiele brandstoffen die opraken terwijl we aan het discussiëren zijn over zeehelden uit de 17e eeuw.

Zingende burgervader

Na Wim Pijbes geeft burgemeester Aboutaleb een volkscollege in de afgeleden zaal. Het gaat over Arabische poëzie, waar hij niet alleen een buitengewoon liefhebber van is, maar die hij in zijn vrije tijd ook vertaalt. Terwijl de beveiligers de zaal en omg-

gende ruimtes inspecteren, babbelen Aboutaleb en Pijbes even bij. De laatste blijft samen met zijn vrouw om vanaf de voorste rij de lezing te volgen. Niet directeur Ruijter verzorgt deze keer de introductie, maar cursist Nadia. Zij volgt een cursus schrijven aan de Volksuniversiteit, met als doel haar eigen roman uit te brengen en daarnaast beter te leren spreken in het openbaar. Ondanks de perfecte introductie zijn haar zenuwen voelbaar, hetgeen een ontwapenend effect heeft op de zaal en de burgemeester, die ook voor haar applaudisseert.

Aboutaleb begint door grappend te verkondigen dat hij graag inging op het verzoek van de Volksuniversiteit om langs te komen: "Want ik heb toch nooit wat te doen op zaterdag." In werkelijkheid heeft de burgemeester die dag al een flink stuk hardgelopen en moet hij na het college naar een PvdA-congres. Na deze ontboezeming volgt een bevolgen introductie in de wondere wereld van de Arabische poëzie. De zaal luistert muitslil naar de gedichten die de burgemeester eerst van een inleiding voorziet, dan voortraagt in het Arabisch en daarna – soms ter plekke – vertaalt. Dat doet hij op twee gedichten na helemaal uit zijn hoofd en met een bijna voelbare intensiteit. Als hij op zijn iPad een video opzoekt van een Senegalese voordracht, horen we zelfs even een zingende burgervader, iets wat hem overigens uitstekend af gaat.

Vertaler

Ondertussen horen we verhalen over zijn jeugd en de cultuur in zijn dorp en schetst hij hoe hij op jonge leeftijd als enige in staat was om te lezen en te schrijven en daarom voor iedereen brieven voorlas. Hij vertelt over de spanning tussen de islam en poëzie, maar ook over de immense populariteit van de laatste, die een contrast vormt met het elitaire karakter van gedichten in de Nederlandse maatschappij. Hij prijst echter het festival Poetry International, waar hij vroeger actief was als onder meer vertaler. En met zinnen als "U moet eens een Japanse dichter horen praten, het lijkt wel oorlog", heeft hij regelmatig de lachers op zijn hand.

Tijdens de vragenronde blijkt dat Aboutaleb vroeger ook zelf gedichten schreef, iets waarvoor zijn drukke bestaan momenteel helaas geen ruimte overlaat. Iets uit eigen werk voordragen gaat hij vandaag niet doen, zegt hij onverbiddelijk, maar met een charmante glimlach. Na een daverend applaus verlaten de toeschouwers de zaal, waarna de burgemeester het partijcongres nog even laat wachten om met enkele bezoekers een kop koffie te drinken. Naast hem op de muur prijkt toepasselijk het die middag ont-hulde gedicht van stadsdichter Derek Otte:

Willen en weten

hier ontmoet men om het hoofd in gang te brengen kennisnaken

leren is groeien, groeten is leren kennen
samen: onderwijzen gaat over bevragen
precies dát principe maakt antwoorden boelend
zoeken kan zonder vinden: vaak niet andersom

de nieuwsgierigheid spreekt alle talen vloeiend
willen en weten kennen vooruitgang als som

